

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu antaa hyviä mahdollisuuksia rohkeasti kokeilla uusia toimintatapoja ja kehittää toimintakulttuuria. Kokeilulaki korostaa esiopetuksen vaikuttavuuden, lapsen eheän päivän ja yhtenäisen oppimisen polun merkitystä ja samalla haastaa kehittämään näitä. Kokeilussa etsitään uusia tapoja kahden ikäluokan yhteiselle laadukkaalle työskentelylle ja oppimiselle. Tämän lisäksi yhteistyötä tehdään aiemman varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksessa olevien lasten kanssa. Samalla kehitetään entistä sujuvampia siirtymäkäytäntöjä.

(Luonnos Kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiksi, OKM 11/2020)

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu alkaa 1.8.2021 ja päättyy toukokuussa 2024. Kokeiluun voivat osallistua vuosina 2016 syntyneet lapset. Opetus- ja kulttuuriministeriö OKM on valinnut kokeiluun osallistuvat päiväkodit. Japista mukaan ovat päässeet Enkkulan ja Tarvasmäen yksiköiden vuonna 2016 syntyneet lapset.

Japissa on aloitettu viisivuotiaiden opetuksen kehittämistyö syksyllä 2020. Haluamme edelleen kehittää sekä viisivuotiaiden että esikoululaisten toimintatapoja, oppimisympäristöjä ja -kulttuuria. Tavoitteena on eheyttävä, kokonaisvaltainen, lapsilähtöinen ja laaja-alainen toimintasuunnitelma, jonka toteutumista dokumentoidaan ja arvioidaan suunnitelmallisesti.

Kokeiluperusteissa lapsille ei aseteta tavoitteita, vaan tavoitteet määrittävät opetusta, kasvatusta ja huolenpitoa. Leikkiä ja leikin merkitystä korostetaan lapsilähtöisinä työskentelytapoina. Perusteissa on vahvistettu kestävään elämäntapaan liittyvää laaja-alaista osaamista. Painotetaan hieman aiempaa enemmän monilukutaitoa ja matemaattisen ajattelun kehittymisen tukemista. Pedagogisen dokumentoinnin tavoitteet kuvataan ja määritellään. Kannustetaan eri ikäisten lasten yhdessä toimimiseen. Korostetaan lapsen kokeman eheän päivän merkitystä. Kolmiportainen tuki ja oppilashuolto yltävät nyt myös 5-vuotiaisiin.

Kokeilun opetussuunnitelman perusteissa korostuvat ilahduttavasti *oppimisen kokonaisvaltaisuus, eheytetyn päivän ja leikin merkitys, oppimisympäristön rakentaminen yhdessä lasten kanssa sekä myönteisten oppimiskokemusten ja uuden oivaltamisen ilon merkitys*. Leikki on lapselle luontainen tapa toimia, jolloin lapsi samalla oppii uusia taitoja ja omaksuu tietoa. Leikin pedagoginen merkitys oppimisessa ja lasten kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja hyvinvoinnissa on toiminnan suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin lähtökohta. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen on kokonaisvaltaista: se eheyttävää, se tukee lasten terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä ja sitä tapahtuu kaikkialla. Siinä yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset, kieli ja ajattelu. Oppimiskäsitys pohjautuu näkemykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Olennaista oppimisessa on lasten oma toiminta ja luottamus omiin mahdollisuuksiinsa oppijana.

Esiopetus on eheytettyä opetusta, joka toteutetaan oppimiskokonaisuuksina. Opetuksen suunnittelun ja toteutuksen perustana ovat oppimisen alueet:

- Ilmaisun monet muodot
- Kielten rikas maailma
- Minä ja meidän yhteisömme
- Tutkin ja toimin ympäristössäni
- Kasvan, liikun ja kehityn

Opettaja yhdistää pedagogisesti oppimisen alueiden tavoitteita ja sisältöjä opetuksen oppimiskokonaisuuksia muodostettaessa.

Lasten mielenkiinnon kohteet ovat opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa olennainen osa ja se on olennainen osa lapsilähtöistä toimintaa. Opetuksen eriyttämisen keinoin lapset saavat työskentellä omaan tahtiinsa ja heidän taitonsa kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden lasten ja aikuisten kanssa.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteissa kuvataan kuusi toisiinsa liittyvää laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta:

- Ajattelu ja oppiminen
- Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- Monilukutaito
- Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- Osallistuminen ja vaikuttaminen

Lapsen minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Esiopetuksen aikana lapset tutustuvat lähiympäristöön, sen ihmisiin ja luontoon sekä näiden moninaisuuteen. Leikillä ja mielikuvituksen käytöllä on tärkeä merkitys lasten myönteisen kehityksen sekä uusien tietojen ja taitojen opetteluun kannalta. Esiopetus tarjoaa lapsille tilaisuuksia vuorovaikutukseen, ilmaisun eri muotoihin ja uusiin kokemuksiin. Lasten mielenkiinnon kohteisiin tutustutaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä. Näin lapsille avautuu mahdollisuuksia ystävyteen, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin.

Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä. Lapsilla on oikeus oppia sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti.

Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lasten aikaisemmat kokemukset ja taidot ovat osa heidän oppimisen polkuaan. Lasten erilaisuutta sekä erilaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Lasten käsityksiä ja mielipiteitä pidetään tärkeinä, ja he osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä edellytystensä mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen.

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä

tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Esiopetus tukee lasten kykyä ymmärtää arvoja, noudattaa terveellisiä elämäntapoja sekä kehittää tunnetaitojaan ja kauneudentajuaan.

(Luonnos Kaksivuotisen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiksi, OKM 11/2020)

Olemme erittäin kiinnostuneita ja motivoituneita kehittämään viisivuotiaiden toimintaa. Japissa on totuttu turvaamaan lapsen eheä päivä, on korostettu leikin merkitystä myös oppimisen metodina, on muodostettu oppimiskokonaisuuksia ja toimittu lapsilähtöisesti. Nyt haluamme edelleen kehittää toimintatapojamme ja -kulttuuriamme osana valtakunnallista kokeilua.